

Kadernota economisch beleid

Kadernota economisch beleid

Auteur: Uco Lautenbach
Eenheid:
Datum: 27 september 2022
Versie: 0.3

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Aanleiding	1
1.1 <i>Probleemstelling en vraagstelling</i>	1
1.2 <i>Bestaande kaders</i>	1
2 Trends en ontwikkelingen	6
2.1 <i>Landelijke en internationale ontwikkelingen</i>	6
2.2 <i>Regionale ontwikkelingen</i>	6
2.3 <i>Lokale doorvertaling</i>	7
3 Duiding van de opgave	9
3.1 <i>De opgave en ambitie</i>	9
3.2 <i>Kaders & Uitgangspunten</i>	10
4 Procedurele uitgangspunten	12
4.1 <i>Organisatie, participatie, communicatie</i>	12
4.2 <i>Financiën</i>	13
4.3 <i>Risico's</i>	13
4.4 <i>Tijdspad</i>	13

1 Aanleiding

De huidige Nota economisch beleid van de gemeente Dalfsen is geschreven voor de periode 2013-2020. De economie in Dalfsen is veelzijdig en dynamisch. Het is daarom zinvol het huidige economisch beleid tegen het licht te houden en opnieuw te definiëren. In het nieuwe coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken dat de gemeente ruimte wil bieden voor ondernemerschap en aandacht heeft voor werkgelegenheid in de kernen. Het midden-en kleinbedrijf (MKB) is in Dalfsen de motor van de economie en levert een groot deel van de werkgelegenheid. En niet alleen dat, zij speelt ook een belangrijke rol in maatschappelijke organisaties, zoals sportverenigingen. Daarmee draagt het MKB voor een belangrijk deel bij aan de lokale welvaart. Hoe geef je hen voldoende ruimte om te ondernemen?

De economische ontwikkeling van Dalfsen moet daarnaast passen in de landschappelijke omgeving. Inzetten op zware industrie past bijvoorbeeld minder goed bij de landschappelijke kwaliteiten. Veel mensen genieten van de landschappelijke omgeving wanneer zij in de gemeente vakantie vieren. Toerisme en recreatie zijn dan ook belangrijke economische sectoren.

Bij het bepalen van nieuw beleid voor de periode 2023 tot en met 2027 is het daarnaast van belang economische ontwikkeling te bezien in relatie tot de energietransitie, mobiliteit en bereikbaarheid.

De eerste stap naar een nieuw economisch beleid is het opstellen van een Kadernota Economisch Beleid. Met deze nota bepalen college en raad de kaders voor het nieuw op te stellen economisch beleid. Goed om deze stap te zetten, alvorens aan de slag te gaan met de uitwerking van het economisch beleid.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee worden de bestaande lokale en regionale kaders en ambities beschreven. Ook trends en ontwikkelingen komen daarbij aan bod. In hoofdstuk drie wordt de opgave waar Dalfsen op het gebied van economische ontwikkeling voor staat nader geduid, waarna ook de centrale ambitie aan bod komt. In hoofdstuk vier worden kaders en uitgangspunten voor het nieuwe beleid gepresenteerd. Hoofdstuk vijf gaat tot slot in op een beknopt plan van aanpak en procedurele uitgangspunten om te komen tot het nieuwe economische beleid.

1.1 Probleemstelling en vraagstelling

Hoewel het gemiddeld genomen goed gaat met de economie in Dalfsen is het zaak Dalfsen ook economische toekomstbestendig te houden in het licht van de grote maatschappelijke opgaven. Hiervoor is een actueel economisch beleid noodzakelijk.

De kadernota economische beleid geeft weer wat voor de gemeente Dalfsen de voornaamste opgaven zijn op economisch gebied en binnen welke kaders er met deze opgaven aan de slag kan worden gegaan. De kaders en uitgangspunten uit deze kadernota worden verder uitgewerkt in het nieuwe economisch beleid voor de gemeente Dalfsen.

1.2 Bestaande kaders

Lokale kaders

Coalitiedocument 2022-2026 'Veel te doen in Dalfsen'	Dalfsen wordt gezien als een aantrekkelijke gemeente voor recreatie en toerisme. Er dient sprake te zijn van een passend voorzieningenniveau in kernen. Dalfsen wil ruimte bieden voor ondernemerschap, waarbij landschappelijke inpassing randvoorwaardelijk is. Voor zware industrie is in Dalfsen geen ruimte, assemblage en productie zijn wel mogelijk. In alle kernen dient voldoende werkgelegenheid te zijn. Dalfsen zet daarnaast in op een goede bereikbaarheid (auto, ov en fiets)
---	---

	<p>Dalfsen richt zich op eigen en lokale bedrijven. Het midden- en kleinbedrijf zijn en blijven de motor van de economie. Vernieuwende en verbeterende initiatieven worden omarmd (op het gebied van fysieke winkels). Dalfsen wil onder voorwaarden beperkende regelgeving opheffen. In samenspraak met ondernemers wordt een visie op het platteland opgesteld, waarbij het bieden van perspectief in relatie tot natuurbeheer en onderhoud van het buitengebied van belang is.</p>
<p>Nota economisch beleid 2013-2020</p>	<p>De ambitie is het behouden van een vitale economie die de inwoners van de gemeente voldoende werkgelegenheid biedt, in aansluiting op wat de regio doet en biedt. Wel is er bijzondere aandacht voor belangrijke onderdelen van de economie in Dalfsen zoals landbouw, bouwnijverheid, toerisme en recreatie.</p> <p>Doelen De volgende doelen staan centraal: 1) ondernemende gemeente, 2) aantrekkelijk voor zzp'ers, 3) innovatieve bedrijven, 4) bereikbaarheid op peil, 5) goede vestigingslocaties, 6) sterke detailhandel, 7) sterke landbouwsector en 8) sterke toeristisch-recreatieve zone.</p> <p>Uitdagingen Daarnaast zijn de volgende uitdagingen geformuleerd: 1) behouden en bevorderen van werkgelegenheid, 2) versterking van het lokale/regionale netwerk en van het profiel in de regio, 3) stimuleren en verankeren van innovatie bij bedrijven, 4) (Mede) zorgen voor voldoende beschikbare arbeidskrachten, 5) stimuleren van de verduurzaming van de economie, 6) kwaliteit van vestigingslocaties goed houden, 7) realiseren van een goed vestigingsklimaat, vooral ook voor 'nieuwe' doelgroepen als ZZP'ers, 8) bereikbaar blijven, vooral ook op digitaal gebied, 9) kwaliteit winkelapparaat op peil houden en leegstand tegengaan, 10) proberen terugloop werkgelegenheid landbouw op te vangen door vervangende werkgelegenheid, 11) benutten van het groeipotentieel van toerisme en recreatie.</p> <p>Er is sterk ingezet op samenwerking tussen overheid en het bedrijfsleven. De gemeente neemt hierbij met name een faciliterende en verbindende rol aan.</p>
<p>Omgevingsvisie Dalfsen 2040 1.0</p>	<p>Kaders De omgevingsvisie geeft kaders voor de inrichting van de fysieke leefomgeving. Een aantal strategische keuzes zijn voor deze kadernota van belang: 1) regievoering door de gemeente soms noodzakelijk, 2) meervoudig ruimtegebruik draagt integraal bij aan grote opgaven, 3) kansen creëren en benutten rond transformatie-opgaven in kernen, 4) aandacht voor ontwikkeling van recreatie en toerisme.</p> <p>Ambities Richtinggevende ambities zijn als volgt geformuleerd: 1) toekomstbestendig, sociaal en gezonde en veilige woon- en leefomgeving, 2) aantrekkelijke, leefbare kernen voor iedereen, 3) een eigentijds, aantrekkelijk en onderscheidend platteland en 4) lokaal geworteld, vitaal en innovatief ondernemerschap dat goed aangehaakt is op de regio.</p> <p>Opgaven Dit alles laat zich vertalen in een aantal opgaven. De opgave 'regionale economie als versneller' en 'naar een vitaal platteland' zijn van belang in het kader van de economische visie. De opgaven worden daarnaast steeds vaker opgepakt in een integraal gebiedsproces, waarbij samenwerking tussen marktpartijen, ontwikkelaars en ondernemers centraal staat. De regierol van de gemeente kan daarin niet worden gemist. De gemeente is een schakel naar andere overheden en ketenpartners.</p>

<p>Detailhandels-structuurvisie 2017-2022</p>	<p>De detailhandelsstructuurvisie is gericht op het vitaal en toekomstbestendig houden van de detailhandel. Het doel is een samenhangende visie, waarbij rekening wordt gehouden met trends in de markt en in wordt gespeeld op lokale ontwikkelingen en kansen. De bestending van de hoofdcentra als levendige dorpskernen staat daarbij centraal, ieder op eigen schaalniveau en met een onderscheidend karakter.</p> <p>De detailhandel is na de agrarische sector, in vestiging de grootste economische sector. In het nieuwe economisch beleid wordt vanuit dit oogpunt gekeken wat nodig is voor een economisch toekomstbestendige detailhandel. Dit is input voor de nieuw op te stellen detailhandelsstructuurvisie die breder is.</p>
<p>Plattelandvisie</p>	<p>De huidige ontwikkelingen in de landbouwsector maken het noodzakelijk een gemeentelijke visie te vormen op het platteland. Naar verwachting wordt deze visie in 2023 opgesteld. Er is veel samenhang tussen de omgevingsvisie, het huidige en nieuwe economische beleid en de nog op te stellen plattelandvisie. Bij het opstellen van het economisch beleid dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor dit te doorlopen proces van visievorming.</p> <p>Dit omdat de agrarische sector in vestigingen de grootste economische sector is. Het is van belang dat het economisch beleid en hetgeen in de plattelandvisie wordt bepaald, elkaar versterken.</p>
<p>Toekomstvisie Dalfsen 2030</p>	<p>De grootste kracht van Dalfsen zit 'm in de onderlinge verbondenheid van de gemeenschap in de kernen. Door stevig in te zetten op de verbondenheid kan Dalfsen haar eigenheid behouden. Het toekomstbeeld draait om het vinden van balans tussen de toekomst als kans of de toekomst als bedreiging. De visie gaat uit van drie thema's: samenwonen, samenleven en samenwerken. Het zien van onderlinge verbanden is daarbij van belang.</p> <p>Samenwerken</p> <p>Voor levendige en dynamische kernen is het stimuleren van economische activiteit in de buurt van groot belang (voorzieningen, detailhandel, horeca, bedrijven). Met deze economische activiteiten is het bieden en blijven ontwikkelen van lokale werkgelegenheid verweven. Kansen zijn er voor het verdiepen van bestaande relaties tussen bedrijven, de gemeenschap en educatieve instituten. Naast aandacht voor kennisontwikkeling, dienen ook vaardigheden als innovatiekracht en aanpassingsvermogen aandacht te krijgen. Samenwerkingsverbanden (ondernemingen, onderwijs etc.) zijn goed voor onderlinge verbinding en de Dalfser economie.</p> <p>Op het gebied van landbouw en buitengebied is het zaak met elkaar in gesprek te gaan om de uitdagingen en ontwikkelingen het hoofd te bieden.</p> <p>Door regionale samenwerking wordt Dalfsen op de kaart gezet. De toenemende populariteit van de natuur versus de stad biedt economische kansen voor de horeca en vrijetijdsbranche.</p> <p>De gemeente treedt meer op als facilitator van onderlinge verbinding (bedrijven, zorginstellingen, scholen, maatschappelijke organisaties, inwoners).</p> <p>Dalfsen blijft zoeken naar kansen voor economische ontwikkeling en nieuwe functies, in kernen en het buitengebied. Dalfsen zoekt actief (regionale) samenwerking, maar blijft wel trouw aan de groene identiteit.</p>
<p>Evaluatie nota economisch beleid 2013-2020</p>	<p>De evaluatie gaat in op de 8 subdoelen van beleid. In algemene zin wordt benoemd dat de economische groei doorzet. De groei wordt gevoed door een toename aan dynamiek.</p> <p>1) Ondernemende gemeente: de gemeente zet zich in aan- en</p>

	<p>inkooptrajecten lokaal en regionaal weg te zetten. In algemene zin zal de gemeentelijke dienstverlening aandacht moeten krijgen (o.a. omtrent vergunningverlening). De positieve ontwikkeling van de behoefte aan woningen lijkt de komende jaren door te zetten.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Aantrekkelijk voor zzp'ers: ZP Dalfsen bestaat sinds enkele jaren. Voor starters is er via de provincie een mogelijkheid voor het vergroten van deskundigheid. De discussie over de term aanhuisverbonden beroep zal in het kader van de omgevingsvisie gevoerd moeten worden. 3) Innovatieve bedrijven: de gemeente heeft een loketfunctie richting innovatieve bedrijven. Daarnaast is en blijft er aandacht voor regionale samenwerking, op het gebied van innovatie en het leggen van verbindingen tussen partijen. 4) Bereikbaarheid op peil: het op peil brengen van bereikbaarheid via de provinciale wegen vroeg en vraagt aandacht. Er zijn ontwikkelingen op de verschillende N-wegen. Daarnaast hebben de kernen Dalfsen en Lemelerveld en het buitengebied de mogelijkheid gekregen om een aansluiting te krijgen voor glasvezel. 5) Goede vestigingslocaties: de toename van dynamiek heeft geleid tot een toename van verkopen van vestigingslocaties. Het grootste gedeelte van de kavels is niet meer vrij uitgeefbaar. Er zijn projecten uitgevoerd rondom leefbaarheid op bedrijventerreinen. Met betrekking tot de invulling of hergebruik van VAB's wordt maatwerk geboden. 6) Sterke detailhandel: er is stevig ingezet op het verbeteren van kwaliteit van de dorpscentra, zowel op visievlak als richting concrete uitvoering. 7) Sterke landbouwsector: er is faciliterend ingezet op schaalvergroting, er zijn nog geen grote effecten. Het aantal bedrijven is verder afgenomen, de daling zet naar verwachting door. Vanuit de RES is ook aandacht voor bedrijven en ondernemers. 8) Sterke toeristische sector: er is een stijging zichtbaar geweest van het aantal werkzame personen in deze sector. Ook het aantal overnachtingen is gestegen. Ondernemers en regiogemeenten trekken nauwer samen op.
--	---

Regionale kaders

<p>Economische agenda regio Zwolle</p>	<p>De regio ziet een rol voor zichzelf in diverse (nationale) maatschappelijke opgaven, o.a. op het gebied van klimaatverandering, vergrijzing, robotisering en internationalisering. Daarnaast zijn er meer regionale opgaven op het gebied van bereikbaarheid, inclusieve arbeidsmarkt en het versterken van cross-sectorale samenwerking en diversifiëring.</p> <p>Focus op (bestaande) sterke sectoren en kansrijke sectoren Aandacht voor nu al grote sectoren (health, logistiek, agri-food en vrijetijdseconomie). E-commerce en kunststoffen zijn niet nog groot, maar bieden veel potentieel. Binnen deze focus sectoren liggen kansen om te werken aan de maatschappelijke vragen voor de toekomst.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Benut bewezen succes</th> <th style="width: 50%;">Ondersteun kansrijke sectoren</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kunststoffen</td> <td>Vrijtijdseconomie</td> </tr> <tr> <td>Health</td> <td>Logistiek</td> </tr> <tr> <td>Agri-food</td> <td></td> </tr> <tr> <td>E-commerce</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Versterken infrastructuur voor groei</p>	Benut bewezen succes	Ondersteun kansrijke sectoren	Kunststoffen	Vrijtijdseconomie	Health	Logistiek	Agri-food		E-commerce	
Benut bewezen succes	Ondersteun kansrijke sectoren										
Kunststoffen	Vrijtijdseconomie										
Health	Logistiek										
Agri-food											
E-commerce											

	<ol style="list-style-type: none"> 1) <u>Herkennen van veelbelovende trends</u>: opkomst slimme maakindustrie, digitalisering, circulariteit, innovatie en vernieuwend ondernemerschap, ontwikkeling Lelystad Airport. Dit vraagt om verdere investeringen in human capital (Programma Human Capital Agenda) en gerichte bovenregionale en internationale samenwerking. 2) <u>Inspelen op maatschappelijke trends</u>: nieuwe expertise medewerkers gevraagd, robotisering en digitalisering zorgt voor het verdwijnen van banen. Daardoor is investeren in human capital van belang. Daarnaast focus op verdergaande internationalisering, waardoor aandacht voor samenwerking op verschillende schaalniveaus van belang is. 3) <u>Leren van best practices</u>: verder werken aan het innovatieve ecosysteem, met aandacht voor verdere ontwikkeling, het vergroten van ondernemers expertise en als inspiratie voor cross-overs naar nieuwe sectoren. <p>Aan de slag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Actieve en betrokken gemeenten zijn van groot belang voor de realisatie van de agenda. Focus op brede en sterke (gelegenheids)allianties, afhankelijk van de relevantie van een onderwerp. 2) Lichte structuur, afhankelijk van sterke instellingen. Regio vraagt aandacht en investeringen van gemeenten.
<p>Economisch beleid provincie Overijssel</p>	<p>Overijssel is een ondernemende provincie. De economie groeit en er is ruimte om te ondernemen. Overijssel heeft een sterke mkb-sector met veel familiebedrijven. Zij vormen de ruggengraat van de Overijsselse economie.</p> <p>De provincie ondersteunt ondernemers. Zo hebben programma's gericht op de ondersteuning van familiebedrijven, zelfstandige professionals, snelgroeiende bedrijven en sociale ondernemingen. Overijssel stimuleert innovatie en internationaal ondernemen en ondersteunt kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.</p> <p>Op dit moment wordt er door de provincie Overijssel opnieuw gekeken naar de programmering rond bedrijventerreinen, zowel op het gebied van nieuwe bedrijventerreinen als kwalitatief onderzoek naar bestaande bedrijventerreinen. Ook de gemeente Dalfsen zit hier als gesprekspartner aan tafel.</p>
<p>Doelstellingen regio Zwolle</p>	<p>Regio Zwolle kenmerkt zich door een sterke regionale samenwerking, o.a. georganiseerd in Kennispoort Zwolle. Dalfsen kan gebruik maken van de kennis die in de regio ontstaat. Regionaal worden daarnaast gesprekken gevoerd en onderzoek gedaan naar de programmering van bedrijventerreinen. In Dalfsen is behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen, het gaat echter niet om grootschalige kavels.</p>

2 Trends en ontwikkelingen

(Economische) ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel op. Voor het nieuwe economische beleidsplan is het van belang in te spelen op de meest actuele trends en ontwikkelingen. Hier gaan we nader in op landelijke en regionale ontwikkelingen en hoe die ontwikkelingen door te vertalen zijn naar Dalfsen.

In algemene zin valt een **veranderende kijk op economische ontwikkeling** op. Economische ontwikkeling moet niet enkel bijdragen aan een groei van de economie maar ook aan het vergroten van de welvaart en de gezondheid van alle doelgroepen. De term **brede welvaart** staat daarbij centraal. Dit vraagt uiteindelijk een ander soort - nog sterker maatschappelijk gericht - ondernemerschap.

2.1 Landelijke en internationale ontwikkelingen

Mondiale en landelijke ontwikkelingen

Uit de **concept macro-economische verkenning 2023** van het Centraal Planbureau komen een aantal wereldwijde en landelijke economische ontwikkelingen naar voren:

- 1) **Inflatie en onzekerheid:** zowel de inflatie, toenemende onzekerheid als renteverhogingen door centrale banken zetten wereldwijd een rem op de economische groei. De verslechterde economische vooruitzichten in binnen- en buitenland maken dat bedrijven terughoudend zijn om te investeren.
- 2) **Groei van bruto binnenlands product:** naar verwachting groeit het bbp de komende tijd nog. Die groei wordt echter wel met name aangewakkerd door overheidsinvesteringen.
- 3) **Krappe arbeidsmarkt, weinig loonontwikkeling:** de krapte op de arbeidsmarkt blijft bestaan, de werkloosheid loopt naar verwachting licht op in 2023. De lonen zijn de afgelopen tijd niet substantieel gestegen, er lijkt echter wel ruimte bij bedrijven die verhoging door te voeren.
- 4) **Daling koopkracht:** in 2022 is sprake van een flinke koopkrachtdaling, in 2023 raakt dit vooral de lagere inkomensgroepen. De koopkrachtontwikkeling is sterk huishoudens- en tijdsgebonden.
- 5) **Algemene onzekerheid economische ontwikkeling:** de oorlog in Oekraïne, de onzekerheid omtrent corona en oplopende inflatie zorgen voor onzekerheid. Het valt niet uit te sluiten dat er zich enkele kwartalen van negatieve groei zullen voordoen. Gezien de krappe arbeidsmarkt is de betekenis daarvoor op het gebied van werkloosheid echter beperkt.

2.2 Regionale ontwikkelingen

Ook op regionaal vlak zijn bovenstaande ontwikkelingen zichtbaar, zo wordt beschreven in **Regio in Beeld UWV Regio Zwolle**.

- 1) **Economie herstelt boven verwachtingen, onzekerheden blijven**
 - a) Stijgende inflatie eurozone;
 - b) Mondiale leveringsproblemen;
 - c) Ontwikkeling corona pandemie;
 - d) Licht oplopende werkloosheid verwacht in 2022.
- 2) **Openstaande vacatures boven het niveau van voor corona**
 - a) Vraag naar personeel vertaalt zich in het aantal openstaande vacatures;
 - b) Sterke toename aantal vacatures vooral te zien in technische-, bedrijfseconomische & administratieve-, transport & logistieke en dienstverlenende beroepen.
- 3) **Groei werknemers banen bij uitzendbureaus en horeca**
 - a) Belangrijkste sectoren: zorg & welzijn, industrie, detailhandel, uitzendbureaus en openbaar bestuur;
 - b) Aantal werknemersbanen groeit in regio Zwolle naar verwachting iets harder dan landelijk het geval is als gevolg van de sectorstructuur (zorg en welzijn, industrie,

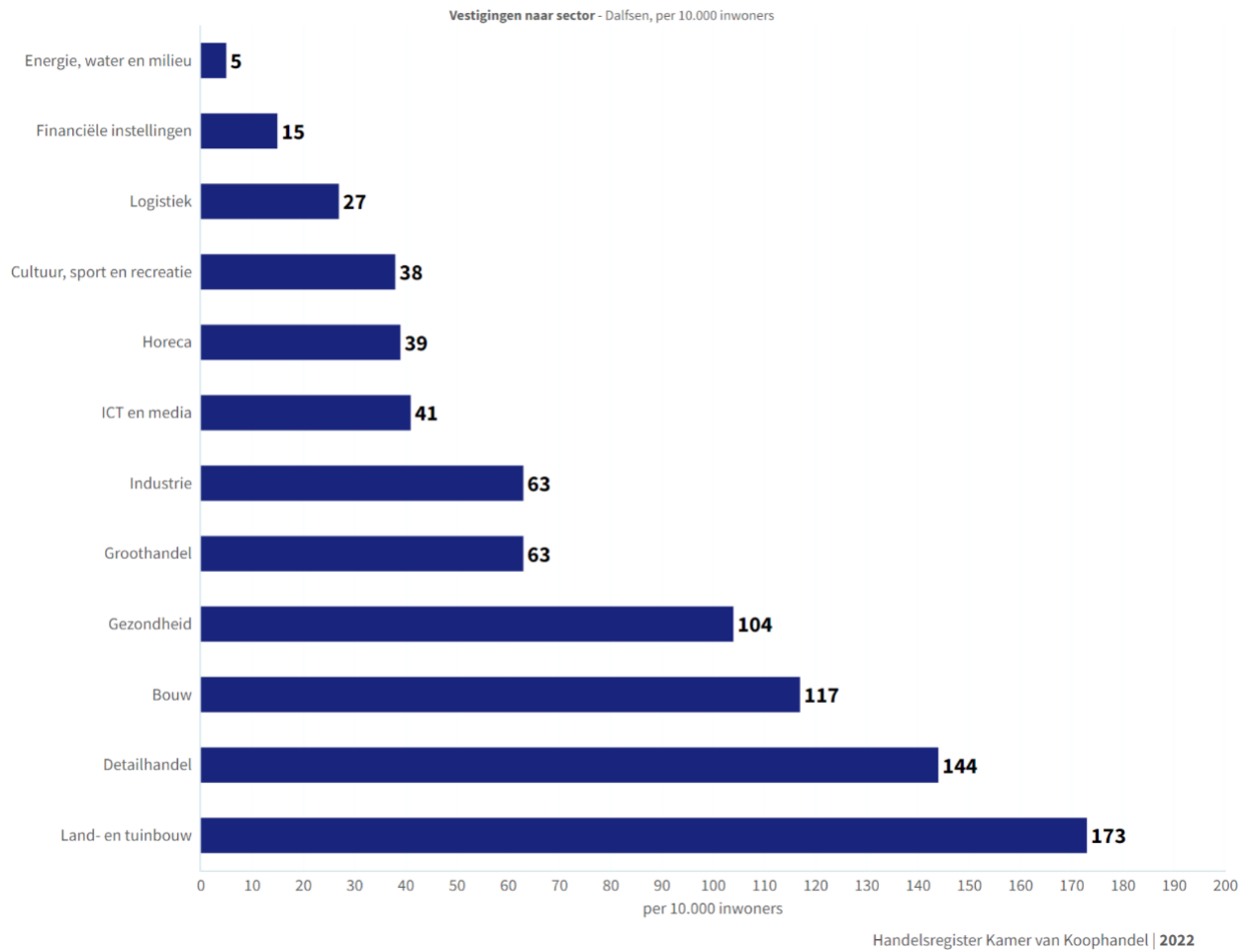
- detailhandel, uitzendbureaus, openbaar bestuur, horeca en bouw).
- 4) **Overige ontwikkelingen naast corona**
 - a) Sommige banen stonden al onder druk: banen die door digitalisering en robotisering onder druk staan;
 - b) Daar waar banen niet voor of door corona reeds onder druk stonden, wordt een personeelstekort verwacht;
 - c) Andere eisen aan werkzoekenden en werkenden: skills van toenemend belang;
 - 5) **Krapte en kansen op de arbeidsmarkt**
 - a) Krapte op de arbeidsmarkt is terug en neemt toe. Daarbij wordt de beperkte doorstroming van arbeidspotentieel vanuit het onderwijs benoemd. Het beperkte aantal stageplaatsen en een grote doorstroom van mbo studenten richting het hbo zorgt voor een beperkte doorstroom van nieuw arbeidspotentieel. Dit alles heeft een stuwend effect op personeelstekorten.
 - b) Krapte in vrijwel alle beroepsklassen;
 - c) Verwachte ontwikkelingen afhankelijk van vergrijzing en ontgroening;
 - d) Kansen niet voor iedereen even groot: focus op skills belangrijk voor kwetsbare groepen.

2.3 Lokale doorvertaling

De brede ontwikkelingen op mondiaal, landelijk en regionaal vlak hebben vaak direct effect op de lokale situatie, zo ook in Dalfsen.

- 1) **Herstructurering landbouwsector:** de stikstof crisis maakt een herstructurering van, onder andere, de landbouwsector noodzakelijk. In een landelijke en agrarische gemeente als Dalfsen, waar de land- en tuinbouwsector het sterkst vertegenwoordigd is qua aantal vestigingen (zie afbeelding 1), heeft een dergelijke herstructurering veel ruimtelijke en economische impact. Daarnaast valt op dat steeds nadrukkelijker gestreefd wordt naar lokale productie. Het ontbreekt echter aan (financiële) prikkels om deze ontwikkeling daadwerkelijk in gang te zetten.
- 2) **Kleinere detailhandel:** de almaar toenemende aankopen via internet en de naweeën van de corona crisis zorgen voor een krimp in reguliere detailhandel. De detailhandel kenmerkt zich door veel lokaal eigenaar- en ondernemerschap. Veel ondernemers hebben moeite om bedrijfsopvolging te vinden, waardoor ondernemingen ophouden te bestaan. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat naar verwachting een overschot aan vierkante meters winkelvloeroppervlak ontstaat. Hoewel de kernen nog over relatief veel aanbod beschikken, staat dit aanbod wel onder druk. Om verloedering en leegstand tegen te gaan is ook hier een andere inrichting noodzakelijk. Ook de detailhandel is, wederom bezien vanuit het aantal vestigingen, een belangrijke sector in Dalfsen.
- 3) **Maatschappelijke opgaven vragen om samenwerking en organisatie ondernemers:** voor de aanpak van grote maatschappelijke opgaven (o.a. op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, maar ook de arbeidsmarkt) is samenwerking noodzakelijk. Ook van ondernemers wordt verwacht dat zij in de toekomst nauwer samen moeten werken om deze uitdagingen gezamenlijk aan te pakken. Ook op het gebied van regionale samenwerking ontstaan steeds meer initiatieven, zoals de Regio Zwolle Brigade, die ondernemers helpt gezond de coronacrisis door te komen. Ook de Economic Board Regio Zwolle neemt daarbij een steeds grotere rol in.
- 4) **Lokaal ondernemerschap en binding onder druk:** Dalfsen kenmerkt zich momenteel door sterk lokaal ondernemerschap. Het betreft ondernemers die reeds lang gevestigd zijn in Dalfsen en die een maatschappelijke bijdrage leveren aan de gemeenschap. In veel gevallen is er sprake van een lokale eigenaar en biedt de werkgever lokale en regionale werkgelegenheid aan alle doelgroepen. Dit lokale eigenaarschap staat door bijvoorbeeld overnames en beperkte doorstroming van nieuwe lokale ondernemers echter wel onder druk. Steeds meer bedrijven worden overgenomen door bedrijven buiten de regio of buiten Nederland, huidige ondernemers stoppen omdat ze geen opvolging hebben. Hierdoor krijgen bedrijven steeds minder lokale binding.
- 5) **Betaalbaarheid en beschikbaarheid woningen onder druk:** landelijk, maar zeker ook in Dalfsen, is merkbaar dat de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen onder druk staat. Werknemers kunnen lastig een betaalbare woning vinden, hetgeen een remmende

werking heeft op de aantrekkelijkheid van werkgevers.

3 Duiding van de opgave

3.1 De opgave en ambitie

De economische situatie in de gemeente Dalfsen is goed en stabiel te noemen. Het is dan ook zaak deze huidige situatie te behouden en waar nodig te versterken. Gezien de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en de eerder geformuleerde opgaven in onder meer de omgevingsvisie staan daarbij de volgende opgaven centraal:

- 1) Ten eerste gaat het om **behoud van lokale werkgelegenheid**. De werkloosheidscijfers in Dalfsen zijn al jaren laag en liggen onder het Nederlands gemiddelde. Daarnaast is momenteel sprake van sterk lokaal ondernemerschap. Deze kwaliteit staat met de genoemde verschuiving naar meer landelijke en mondiale werkgevers in Dalfsen echter wel onder druk. Het is van belang ook in de toekomst voldoende lokale werkgelegenheid te bieden en op die manier ook zorg te dragen voor lokale binding.
- 2) Een andere belangrijke opgave is het realiseren van een **toekomstbestendig vestigingsklimaat**. De bedrijventerreinen in Dalfsen zijn nagenoeg vol. Er is echter nog wel behoefte aan uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven. Die ruimte is nu (te) beperkt aanwezig. Het faciliteren van uitbreidingsruimte van lokale ondernemers staat daarbij op gespannen voet met het faciliteren van bedrijven van buitenaf, die - gezien de ontbrekende lokale binding - niet direct wenselijk worden geacht. Bedrijven van buitenaf kunnen echter wel een belangrijke bijdrage leveren aan behoud en groei van de werkgelegenheid. Daarom is het van belang een goede afweging te maken waar het gaat om de komst van nieuwe bedrijvigheid. We adviseren hiervoor gebruik te maken van een nog op te stellen afwegingskader. Ook investeringen in slimme mobiliteitsoplossingen en een goede infrastructuur zijn hierbij noodzakelijk.
- 3) Ook het toewerken naar een **toekomstbestendige landbouwsector** wordt gezien als een grote opgave. Die opgave heeft ruimtelijke impact, naar verwachting zal een gedeelte van de agrarische bebouwing leeg komen te staan. De ontwikkeling stelt Dalfsen ook voor een opgave op het vlak van de arbeidsmarkt. Daarnaast valt op dat de verschillende (maatschappelijke) opgaven waar de gemeente zich voor gesteld ziet (bijvoorbeeld op het gebied van woningbouw, klimaatadaptatie en de energietransitie) allemaal een ruimtelijk effect hebben op de landbouwsector. Denk aan nieuwe uitleglocaties voor woningbouw of zoekgebieden voor windmolens.
- 4) Tot slot is het van toenemend belang om **innovatie** te stimuleren. Daarbij gaat het zowel om innovatie bij ondernemers als het versterken van het arbeidspotentieel door te focussen op kennis en innovatie. Deze opgave vraagt nadrukkelijk om (sub) regionale samenwerking.

Bovenstaande opgaven staan niet op zichzelf maar staan in verbinding met elkaar. Bijvoorbeeld: voor het behoud van de lokale werkgelegenheid is een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigingsklimaat noodzakelijk. Denk hierbij niet alleen aan ruimte voor bedrijven, maar ook aan voldoende woningbouw zodat (toekomstige) werknemers zich kunnen vestigen in de gemeente. Bedrijventerreinen leveren ook een belangrijke bijdrage aan de energietransitie door slim om te gaan met energie, nieuwe energie op te wekken en te vergroenen. Deze ontwikkeling komt niet tot stand zonder innovatie. Hetzelfde geldt voor de transitie naar een toekomstbestendige landbouwsector.

Hoewel het momenteel gemiddeld genomen goed gaat met de economie in Dalfsen is het zaak Dalfsen ook toekomstbestendig te houden in het licht van de grote maatschappelijke opgaven. Dit laat zich uiteindelijk dan ook vertalen in de centrale ambitie:

Door te focussen op het behoud van de lokale werkgelegenheid, te streven naar en te investeren in een toekomstbestendig vestigingsklimaat, toe te werken naar toekomstbestendige landbouwsector en het stimuleren van innovatie streeft Dalfsen naar het behoud en versterking van de huidige economische situatie.

3.2 Kaders & Uitgangspunten

Voor het opstellen van de startnotitie is op basis van de ambities, trends en ontwikkelingen en de geformuleerde opgaven toegewerkt naar kaders en uitgangspunten. Deze kaders en uitgangspunten dienen als input voor het op te stellen economische beleid. Daarbij wordt nadrukkelijk de koppeling gelegd met de benoemde opgaven. Ons voorstel is het economische beleid te richten op de volgende uitgangspunten:

1) Behoud van lokale werkgelegenheid

- a) Focus op lokaal ondernemerschap en het midden- en kleinbedrijf (mkb): als eerder benoemd is lokaal ondernemerschap van belang voor het behoud van lokale werkgelegenheid én voor het behouden en versterken van lokale binding. Juist het mkb biedt kansen voor een breed aanbod van deze werkgelegenheid. Investeer in deze ondernemers en biedt hen de ruimte om te ondernemen.
- b) Voor ondernemers en bedrijven is het van belang dat arbeidspotentieel ook daadwerkelijk in Dalfsen kan wonen. Het is daarom van belang in te zetten op woningbouw, passend bij de (toekomstige) bevolkingsopbouw van Dalfsen.

2) Toekomstbestendig vestigingsklimaat

- a) Afwegingskader lokaal ondernemerschap en vestigingsklimaat: als aangegeven staat het faciliteren van uitbreidingsruimte van lokale ondernemers op gespannen voet met het faciliteren van bedrijven van buitenaf. Het verdient dan ook aanbeveling om in samenhang met de economische visie een afwegingskader op te stellen waarin helder wordt wat wordt verstaan onder 'lokaal ondernemerschap'. Wat betreft indicatoren kan worden gedacht aan het percentage werknemers uit de gemeente of de regio, maatschappelijke bijdrage, kwaliteit van de arbeidsplaatsen, lokale binding etc. Het is belangrijk deze indicatoren in het vervolg nader te duiden. Belangrijk is hierbij ook rekening te houden met industrie die de gemeente wel wil behouden, maar in eerste instantie minder in het landschap lijkt te passen.
- b) Aandacht voor (her)ontwikkeling bedrijventerreinen: de leegstand op de bestaande bedrijventerreinen is beperkt. Er zal dan ook - in samenspraak met de regio - nadrukkelijk aandacht uit moeten gaan naar het vinden en ontwikkelen van nieuwe locaties met het nog op te stellen afwegingskader in het achterhoofd. Het draait niet alleen om het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen, ook het onderhouden, transformeren en vernieuwen van bestaande bedrijventerreinen op bijvoorbeeld het gebied van klimaatadaptatie en duurzaamheid is van belang. Wat betreft de energietransitie dient voor zowel de huidige situatie als de toekomstige situatie nagedacht te worden over de inzet op toekomstbestendige energie infrastructuur.
- c) Detailhandel: gezien de al ingezette en nog te verwachten ontwikkeling wat betreft een afname van met name het retailaanbod is het verstandig in de economische visie richtinggevende uitspraken over te doen over de (ruimtelijke) impact van deze ontwikkelingen. Hiermee kan tevens de nog op te stellen detailhandelsstructuurvisie worden gevoed. De focus daarbij dient te liggen op behoud en eventueel verkleinen van het kernwinkelgebied. Het is daarnaast aan te bevelen aandacht te hebben voor flexibiliteit in ruimtelijke kaders om eventuele ontwikkelingen te kunnen faciliteren.
- d) Ondersteunen en faciliteren versterken organisatiegraad ondernemers en bedrijventerreinen: om de toekomstige toekomstbestendige opgaven het hoofd te bieden is samenwerking tussen ondernemers en op bedrijventerreinen noodzakelijk. Het kan hierbij onder meer gaan om opgaven op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie, bijvoorbeeld het toewerken naar een smart grid en het gebruik van restwarmte. De gemeente kan hier een actieve rol in spelen door dergelijke samenwerkingen aan te wakkeren en te ondersteunen.
- e) Versterken mobiliteit en bereikbaarheid: een goede bereikbaarheid, met name van de kernen is essentieel voor een goed functionerende economie. Vanuit ondernemers gezien omdat zij goed bereikbaar moeten zijn voor klanten en leveranciers maar ook omdat zij hun product snel willen kunnen transporteren. Daarnaast is het belangrijk dat werknemers zowel van binnen als buiten de gemeente, de werkgevers goed moeten kunnen bereiken. Zeker in tijden van krapte op de arbeidsmarkt. Zowel een goede infrastructuur als nieuwe vormen van mobiliteit dragen hieraan bij.

3) Toekomstbestendige landbouwsector

- a) Ondersteunen agrarische ondernemers bij inzet op toekomstbestendige bedrijvigheid binnen of buiten de agrarische sector. Het draait hierbij met name om economische toekomstbestendigheid. In het proces voor de nog op te stellen plattelandsvisie zal Dalfsen nadrukkelijk in gesprek moeten met lokale agrarische ondernemers om opties te verkennen hoe zij op een andere manier hun bedrijfsvoering kunnen voeren.
- b) Een toekomstbestendige landbouwsector vraagt om flexibiliteit. Het bieden van planologische ruimte om ontwikkelingen in het buitengebied te laten landen kan helpen bij het hervormen van de sector met behoud van de landschappelijke kwaliteit. Flexibiliteit en maatwerk dienen daarbij voorop te staan. Zo wordt ondernemers de ruimte gegeven te ondernemen. Koester de innovatieve agrarische ondernemers en trek samen met hen op.

4) Innovatie

- a) Verschillende transitie, onder meer op het gebied van energie, circulaire economie en de agrarische sector, vragen om innovatie. Innovatie draagt immers bij aan de toekomstbestendigheid van deze sectoren.
- b) Focus op regionale samenwerking: op de schaal van Dalfsen spelen andere vraagstukken dan in de dynamiek van de regio Zwolle. Op het gebied van innovatie is het verstandig aan te haken bij ontwikkelingen in de regio Zwolle, bijvoorbeeld binnen Kennispoort. Vanuit daar kan Dalfsen putten uit kennis en innovatie en zodoende het eigen economisch profiel versterken.
- c) Samenwerking subregio: naast de samenwerking in de regio Zwolle is ook samenwerking en informatieuitwisseling in de subregio van belang. Kennispoort richt zich op (sub-) regionale ontwikkelingen, met name interessant voor het MKB. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het delen van kennis en netwerken.
- d) Onderwijs: het is ook verstandig de samenwerking met het onderwijs nader vorm te geven. Via Hogeschool Windesheim worden geregeld afstudeeropdrachten in de regio georganiseerd. Kennis en innovatie worden op die manier over de regio (en Dalfsen) verspreid én de bekendheid en aantrekkingskracht van bedrijven in Dalfsen neemt toe.

4 Procedurele uitgangspunten

4.1 Organisatie, participatie, communicatie

Bijgaande kadernota geeft weer welke kaders, opgaven en ambities Dalfsen hanteert bij het opstellen van het economisch beleidsplan. Het is zaak ook helder te zijn over de vertaling van deze kaders naar tastbaar beleid met daarbij behorend resultaat. Daarbij draait het om de te zetten stappen, de rol van de gemeente en andere overheden, de organisatie van participatie en het consulteren van betrokkenen en ten slotte om de daaraan gekoppelde inzet betreft tijd en middelen.

Stappen

Het voorstel is het proces te komen tot het economisch beleidsplan in te richten via een aantal stappen.

Stap 1: start en verdiepende analyse

Desk research:

- In de kadernota is een korte analyse van beleidsnota's en ambities opgenomen. Voor het definitieve beleidsplan is het van belang nader in te gaan op de verschillende beleidsuitgangspunten. Het is verstandig daarbij te verdiepen op onderlinge samenhang of tegenstrijdigheden. Naar verwachting wordt de nieuwe economische koers van de regio Zwolle binnenkort vastgesteld. Ook dit nieuwe richtinggevende document zal bij de nadere analyse worden betrokken.
- Het economisch profiel van Dalfsen verdient nadere duiding. Daarbij gaat het om het beschrijven van de huidige situatie in Dalfsen.
- Ook de trends en ontwikkelingen als benoemd in deze kadernota dienen nader uitgewerkt te worden. Omdat de economische ontwikkeling de komende periode een aantal onzekerheden kent, is het aan te bevelen verschillende scenario's en verwachte ontwikkelingen uit te werken.

Interviews: in verschillende interviews met belanghebbenden (denk aan bestuurders, ondernemers, vertegenwoordigers belangenorganisaties, contactpersonen van regio en provincie) kan nader worden ingegaan op de analyse. Zo worden de opgaven en uitgangspunten ingevuld.

Stap 2: verdieping en consultatie

- De opgaven en uitgangspunten uit stap 1 worden nader uitgewerkt.
- Via bijvoorbeeld thematische tafels kunnen de geformuleerde opgaven nader worden uitgewerkt. Daarbij dient het te gaan om de nadere duiding van de opgaven, het kaderen van uitgangspunten en het gezamenlijk formuleren van actiepunten zodat de visie ook vertaald kan worden naar de uitvoering.

Stap 3: afronding

- In deze fase wordt een concept beleidsplan opgesteld. Dit stuk zal in concept worden gedeeld en besproken met het college van burgemeester en wethouders. Ook vindt opnieuw een consultatie plaats met eerder betrokkenen.
- Op basis van de bestuurlijke reacties en input uit de consultatie sessie wordt het beleidsplan aangepast. Dit stuk kan vervolgens worden voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad.

Het resultaat is een economische visie die enerzijds richting bepaald voor de komende 4 jaar en anderzijds inzet welke acties en resultaten concreet bijdragen aan de economische ontwikkeling van de gemeente Dalfsen.

Rol gemeente en andere overheden

De gemeente Dalfsen zal bij het opstellen van het beleidsplan een actieve rol innemen. De verbinding wordt gelegd met de andere te ontwikkelen visies op het gebied van platteland en detailhandel. De provincie en het regionale samenwerkingsverband zullen nadrukkelijk worden benaderd op bijvoorbeeld het gebied van innovatie. De op te stellen economische visie levert ook input in het regionale traject voor het opstellen van een agenda en bepalen van de ontwikkelrichting op

bedrijventerreinen. Samenwerking op provinciaal en regionaal vlak is immers een van de uitgangspunten in deze kadernota.

Betrokkenen en participatie

Bij het opstellen van deze kadernota zijn afgevaardigden van verschillende belangenorganisaties eenmalig geraadpleegd. Bij het opstellen van het definitieve beleid zullen deze betrokkenen opnieuw worden geraadpleegd. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om betrokkenen uit de industriële kringen, de middenstandsverenigingen, LTO Noord afdeling Vechtdal, de Kamer van Koophandel Oost Nederland en VNO-NCW noordoost Overijssel.

4.2 Financiën

Vooralsnog is er bij de perspectiefnota 2023 - 2026 voor een uitvoeringsagenda behorend bij het nog vast te stellen nieuwe economisch beleidsplan in 2023 een budget van € 10.000 per jaar voor een periode van vier jaar door uw raad beschikbaar gesteld. Mocht dit in de praktijk ontoereikend zijn dan komen wij er bij uw raad op terug.

4.3 Risico's

Het vorige economisch beleidsplan is opgesteld voor de periode 2013-2020. Het vigerende beleid doet niet voldoende recht aan de huidige economische situatie. Gezien de dynamiek van de economische ontwikkelingen is het noodzakelijk actueel beleid te voeren op dit vlak. Vertraging in de vaststelling van de kadernota zorgt ook voor uitstel van vaststelling van het nieuwe economisch beleidsplan en kan daarmee voor belemmeringen zorgen wat betreft economische ontwikkeling. Gezien de ervaren betrokkenheid van en inhoudelijke afstemming met zowel ambtelijke als externe stakeholders voorzien we geen vertraging.

4.4 Tijdspad

Het is aan te bevelen de periode voor het opstellen van het beleidsplan relatief kort te houden. Door in te zetten op een beknopt, maar interactief proces kan het beleidsstuk binnen 6 maanden worden afgerond zodanig dat het gereed is om daarna op route te brengen voor het besluitvormingsproces.